

Stefna

Norrænu ráðherranefndarinnar
í menningarsamstarfi
2013–2020

Norræna
ráðherranefndin

Stefna Norrænu ráðherranefndarinnar í menningarsamstarfi var samþykkt af ráðherranefndinni um menningarmál 31. október 2012 og uppfærð 2. nóvember 2016.

Kápu mynd:

Verðlaunaafhending Norðurlandaráðs 2016, Kaupmannahöfn.

Danshöfundur: Toniah.

Ljósmynd: Norden.org/Magnus Fröderberg.

Stefna Norrænu ráðherranefndarinnar í menningarsamstarfi 2013–2020

Norræna ráðherranefndin er mikilvægur vettvangur fyrir norrænt samstarf á sviði menningarmála. Starfsemi nefndarinnar á sviði menningarmála er samtvinnuð öðru formlegu og óformlegu norrænu samstarfi, bæði innan og utan Norðurlanda. Í alþjóðlegu samhengi eiga Norðurlönd áfram að vera í fararbroddi sem skapandi og opið lista- og menningarsvæði.

Norrænt menningarsamstarf á að standa vörð um arfleifð landanna á sviði sögu, menningar og tungumála og tryggja þannig samfellu. Jafnframt á samstarfið að vera opið fyrir nýjum tjáningarformum og strauðum. Breytt skilyrði menningarlífs og listar, breytt íbúasamsetning og ný tækni kalla á sveigjanleika og endurnýjun. Mikilvægt er að stefna í menningarmálum taki mið af stöðu mála í samtímanum, rannsóknum og þekkingu.

Norrænt menningarsamstarf byggist á reglunni um norrænt notagildi, þ.e. að samstarfið nái til sviða þar sem norrænu löndin hafa sameiginlegra hagsmuna að gæta og glíma við svipuð vandamál. Með miðlun reynslu og þekkingar ásamt uppbyggingu tengslaneta má ýta undir skilvirkni og þróun.

Menningarsamstarf á að efla sjálfbæra þróun. Það felur í sér sameiginlega viðleitni til að auka aðgengi og jafnræði á sviði menningar og lista sem takast á við hefðir og gildismat og eflir lífsfyllingu og samkennd fólks. Með menningarsamstarfi á breiðum grundvelli má þróa samkennd og skilning milli íbúa Norðurlanda og efla þannig samheldni.

Mikil eftirspurn er eftir norræna líkaninu og norrænni list og menningu í heiminum. Norrænt menningarsamstarf á að miðla gildum á borð við lýðræði, málfrelsi og mikilvægi samtaka almennings bæði á alþjóðlegum og svæðisbundnum vettvangi.

Í stefnu fyrir norrænt menningarsamstarf 2013–2020 er lögð áhersla á eftirfarandi fimm málaflokka:

- Sjálfbær Norðurlönd
- Skapandi Norðurlönd
- Þvermenningarleg Norðurlönd
- Ung Norðurlönd
- Stafræn Norðurlönd

Með þessum fimm áherslusviðum og tilheyrandi markmiðum vill ráðherranefnd um menningarmál (MR-K) ná til þeirra áskorana og tækifæra sem brenna á samfélaginu almennt og einkum á menningarsviðinu. Aðgerðasviðin eru margvísleg og tengjast og skarast á ýmsan hátt.

Efla á samspil norrænna aðgerða og menningarlífs í hverju landi svo norrænar aðgerðir á menningarsviði nái eins miklum árangri og mögulegt er.

Stefnan á að vera stjórnþæki í starfi stofnana og samstarfsaðila sem heyra undir Norrænu ráðherranefndina og hennar á að sjá stað:

- í stefnumótun stofnananna, eigin markmiðum og fjárveitingarbréfum,
- í textum fjárhagsáætlana sem tilgreina forgangsörðun komandi árs,
- í stefnumótandi aðgerðum sem MR-K samþykkir, í formennskuáætlunum,
- í auknu samstarfi milli menningaryfirvalda í löndunum og norræns samstarfs á sviði menningarmála,
- í menningarvettvangi norrænna stofnana, samstarfsaðila og áætlana þar sem rætt verði um tækifæri og áskoranir við að hrinda stefnunni í framkvæmd á pólitískum vettvangi.

Ljósmynd: Norden.org/Vita Thomsen.

Ljósmynd: Norden.org/Yadid Levy.

Ljósmynd: Norden.org/Yadid Levy.

Fimm málaflokkar í norrænu menningarsamstarfi 2013–2020

Sjálfbær Norðurlönd

Markmið: Norrænt menningarlíf stuðli að sjálfbærni norrænu samfélaganna með því að vera aðgengilegt og hvetja til þátttöku.

Norrænt menningarsamstarf styður heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun. Stuðningur við sjálfbærni í menningarstarfsemi og í krafti hennar er meginmarkmið sem á að skipta máli í öllum þáttum norræns menningarsamstarfs. Menningarupplifanir og þátttaka í menningarstarfsemi styrkja samkennd, sjálfsmynd og þátttöku allra, örvar umræður og samtal sem eflir traust, virðingu og samstöðu allra sem búa á Norðurlöndum. Menningarsamstarf á að stuðla að fjölbreytni í lista- og menningarupplifunum sem endurspegla og eru aðgengilegar fólki af ólíkum uppruna, sem talar ólík tungumál, með ólíka getu og sjálfsmynd og býr við mismunandi líf skjör. Framtíðaráskoranir í norrænum velferðarsamfélagum krefjast heildstæðrar hugsunar sem tekur til fleiri málaflokka og þar skiptir áhersla á menningarmál miklu fyrir önnur samfélagsmarkmið.

Skapandi Norðurlönd

K Markmið: Litið sé á Norðurlönd sem lifandi, öflugt og skapandi menningarsvæði.

Sköpunarkraftur er mikilvægur þáttur í norrænu menningarsamstarfi. Samstarfið á að styrkja Norðurlönd sem aðlaðandi og örvandi svæði fyrir skapandi fólk og fólk sem miðlar listum og menningu. Norrænt samstarf á menningarsviði á að standa vörð um sameiginleg viðhorf á borð við öflugt málfrelsi, listrænt frelsi, höfundarrétt og armslengdarregluna. Ráðherranefndin um menningarmál, stofnanir og áætlanir á hennar vegum eiga bæði að styðja við sameiginleg tjáningarform og starfsemi einstakra listamanna. Efla á skapandi og menningartengdar atvinnugreinar á Norðurlöndum. Varanlegt samstarf skilar árangri, bæði innan Norðurlanda og á alþjóðlegum markaði.

Þvermenningarleg Norðurlönd

Markmið: Öllum íbúum á Norðurlöndum finnist þeir eiga þar heima og taki þátt í menningarlífi.

Opin Norðurlönd fela í sér tækifæri til endurnýjunar, sköpunar og öflugs norræns lista- og menningarstarfs. Menningargeirinn skapar tækifæri og vettvang fyrir samstarf, samskipti og skoðanaskipti. Í samræmi við samning UNESCO um að vernda og styðja við fjölbreytt tjáningarform mun norrænt menningarsamstarf stuðla að samspili og jafnræði ólíkra menningarsamfélaga. Samstarfið á einnig að efla tungumálaskilning á Norðurlöndum. Virkt og öflugt menningarlíf sem birtist í fjölbreyttum tjáningarformum er mikilvægur þáttur í samvirku þátttökusamfélagi og um það ber að standa vörð. Hér gegnir borgaralegt samfélag, almanna-fjölmiðlar, menningarstofnanir og aðrir sem skapa og miðla listum og menningu mikilvægu hlutverki.

Ung Norðurlönd

Markmið: Börn og ungmenni á Norðurlöndum skapi, njóti og hafi áhrif á listir og menningu.

Börn og ungmenni skipa mikilvægan sess í norrænu menningarsamstarfi og listir og menning er mikilvægur vettvangur fyrir samskipti barna og ungmenna á Norðurlöndum. Samkvæmt þverfaglegri stefnu Norrænu ráðherranefndarinnar um málefni barna og ungmenna á Norðurlöndum skal menningarsviðið veita forgang þeim lista- og menningarverk-efnum sem eru fyrir, eftir og með börnum og ungmennum, til dæmis með norrænum styrkjakerfum. Ráðherranefnd um menningarmál á að stuðla að aðild barna og ungmenna að ákvörðunarferlum sem hafa áhrif á líf þeirra. Norræna menningarsamstarfið á að vera opið gagnvart eigin menningartjáningu barna og ungmenna og stafrænu lífi þeirra. Einkum skal beina sjónum að börnum og ungmennum sem standa höllum fæti. Ýmiss konar lista- og menningarviðburðir geta átt þátt í að efla skilning á tungumálum og mikilvægi þeirra og að vekja forvitni um ólík tungumál á Norðurlöndum. Hér gegna meðal annars bókmenntir mikilvægu hlutverki.

Ljósmynd: Norden.org/Yadid Levy.

Ljósmynd: Scandipix.is

Ljósmynd: norden.org/Oddleiv Apneseth

Stafræn Norðurlönd

Markmið: Norræn menning nýti sér stafræna tækni til fullnustu.

Tækniþróun opnar stöðugt ný tækifæri til sköpunar og endurnýjunar í listsköpun, listum og menningu. Stafræn miðlun gegnir mikilvægu hlutverki við að auðvelda aðgengi að menningararfi Norðurlanda jafnt sem nýjum list- og menningarformum samtímans. Þegar stafræn tækni ryður sér æ meira til rúms í listum og menningu, þarf í menningarsamstarfinu að huga að álitaefnum sem varða aðgengi, jafnræði og fjölmiðla- og upplýsingalæsi. Með öflugri tjáningar- og fjölmiðlafrelsi í æ stafrænni heimi, verða málefni sem varða siðferði og heiðarleika og hlutverk fréttamannsins í opinberu samtali æ mikilvægari. Þróa þarf norræna höfundarréttarlíkanið á lýðræðisgrunni og hafa þarf hliðsjón af nýjum tæknimöguleikum og áskorunum. Veita þarf norrænu sjónvarpi og kvikmyndum bestu mögulegu forsendur.

Norrænt samstarf

Norrænt samstarf er eitt víðtækasta svæðasamstarf í heimi. Danmörk, Finnland, Ísland, Noregur og Svíþjóð standa að samstarfinu ásamt Færeyjum, Grænlandi og Álandseyjum.

Norræna samstarfið á sér pólitískar, efnahagslegar og menningarlegar rætur og gegnir mikilvægu hlutverki í evrópsku og alþjóðlegu samstarfi. Í norrænu samstarfi er unnið að því að styrkja stöðu Norðurlanda í sterkri Evrópu.

Norrænt samstarf vill efla norræna og og svæðisbundna hagsmuni og gildi í hnattvæddum heimi. Sameiginleg gildi landanna eiga þátt í að efla stöðu Norðurlanda sem eins af þeim svæðum heims þar sem nýsköpun og samkeppnishæfni er hvað mest.

Norræna ráðherranefndin um menningarmál stuðlar að lausnum og samstarfi um sameiginlegar þverfaglegar aðgerðir á vettvangi samstarfs norrænna ríkisstjórna.

Norræna ráðherranefndin og samstarf á menningarsviði

Norrænt menningarsamstarf nær til fjölda stofnana og verkefna: Norðurlandahúsin og norrænar stofnanir eru meðal mikilvægustu tækjanna til að hrinda í framkvæmd pólitískum forgangsmálum í menningarsamstarfi 2013–2020. Eitt meginverkefni norrænna menningarstofnana er að tryggja menningarsamstarf á breiðum grundvelli sem þróar samkennd og skilning milli íbúa á Norðurlöndum og stuðlar þannig að aukinni samheldni norrænu velferðarsamfélaganna. Allar samnorrænar menningarstofnanir byggja á stefnumótandi umboði sem lýsir kjarnastarfsemi þeirra.

Norræna ráðherranefndin um menningarmál stendur fyrir starfsáætlunum sem styðja við framúrskarandi menningar- og listaverkefni sem eiga þátt í endurnýjun norræns og norrænsbaltnesks menningarsamstarfs.

Á sviði fjölmiðlasamstarfs setur Norræna ráðherranefndin meðal annars í forgang styrki til Norræna kvikmynda- og sjónvarpssjóðsins sem stuðlar að framleiðslu úrvals kvikmynda- og sjónvarpsefnis í norrænu löndunum fimm. Einnig er lögð áhersla á stuðning við NORDICOM sem safnar, vinnur úr og miðlar þekkingu um fjölmiðla- og samskiptarannsóknir á Norðurlöndum.

Norræna ráðherranefndin um menningarmál fjármagnar Norræna menningarsjóðinn

Norræna ráðherranefndin um menningarmál fjármagnar og sér um norrænu menningarverðlaunin, en þeirra þekktust eru bókmenntaverðlaunin. Einnig eru veitt verðlaun fyrir tónlist, kvikmyndir og barna- og ungmennabókmenntir.

Norðurlönd í heiminum: Til að styrkja norræna menningu annars staðar í heiminum hafa norrænu menningarmálaráðherrarnir þróað hugmynd að sameiginlegu norrænu menningarátaki utan Norðurlanda. Markmiðið er að efla samspil norræns menningarstarfs við umheiminn og vekja athygli á því erlendis og um leið skapa virðisauka fyrir þátttakendur og listamenn.

Í samstarfi við menningarmálayfirvöld í norrænu löndunum, norrænar stofnanir og samstarfsaðila, fræðimenn á menningarsviði og hagstofur öðlast MR-K þekkingu og auknar upplýsingar.

Norræna ráðherranefndin
Ved Stranden 18
DK-1061 Copenhagen K
www.norden.org